

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Tavasti, J. & Paulin, J. 2021. Miksi ambulanssi ei kuljeta potilasta sairaalaan? Puheenvuoro. Turun Sanomat. 6.11.2021.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Puheenvuoro

Miksi ambulanssi ei kuljeta potilasta sairaalaan?

JUHANI TAVASTI, JANI PAULIN

Turun Sanomat

06.11. 03:00

ALIO

Suomessa tapahtuu vuosittain noin 800 000 ensihoitotehtävää, joista Varsinais-Suomessa noin 63 000. Ensihoito koskettaakin vuosittain joko suoraan tai välillisesti isoa määrää ihmisiä. Kaikista ensihoidon potilaista noin 40 prosenttia jätetään potilaan tutkimisen ja tarvittavan ensihoidon jälkeen kuljettamatta jatkohoitoon.

Perinteisesti ensihoidon potilaat on kuljetettu sairaalaan, jolloin ensihoidon sijaan puhuttiin sairaankuljetuksesta. Nykyään keskeinen lähtökohta on, että hoidon tarpeen arvio ja ensihoito toteutetaan ensihoitajien toimesta potilaan luona. Menettely vähentää päivystysten ruuhkautumista, millä varmistetaan riittävät resurssit kriittisesti sairastuneiden potilaiden hoitamiseen.

Ensihoidon ydintehtävänä on jatkossakin hoitaa kriittisesti sairastuneita tai vammautuneita potilaita. Ensihoidon rooli on kuitenkin muuttunut muun muassa terveydenhuollon päivystyspisteiden keskittämisen myötä. Monella alueella ambulanssi saattaa olla ainoa saatavilla oleva terveydenhuollon palvelu ilta- ja yöaikaan. Näin ollen ensihoidon tehtävät sisältävät entistä enemmän kiireettömiä tehtäviä hätätilanteiden sijaan. Tutkimusten mukaan ensihoidon potilaat ovatkin usein hyvässä kunnossa.

Väestö vanhenee ja ihmisten elinikä kohoaa koko ajan, mutta toisaalta terveydenhuollon resurssit ovat rajalliset. Sosiaali- ja Terveysministeriö (STM) on arvioinut, että ensihoidon merkitys tulee kasvamaan jatkossa entisestään. Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan ensihoito on osa erikoissairaanhoidon. Ensihoitaja on ensihoidon asiantuntija, jonka

osaaminen perustuu ammattikorkeakoulun tuottamaan monitieteiseen osaamiseen (nelivuotisesta ensihoitajakoulutuksesta valmistuva saa sekä ensihoitajan että sairaanhoitajan pätevyyden).

Potilaan kuljettamatta jättäminen on kuitenkin haastava tilanne, koska menettely sisältää riskin potilaan tilan heikkenemisestä. Kyseessä ei ole myöskään ensihoitajan ”halu päästä helpolla” vaan päinvastoin, tutkimusten mukaan kyseiset ensihoidotehtävät kestävät kauemmin ja potilaiden tutkiminen on kattavampaa.

Ensihoitajan työssä korostuu itsenäinen päätöksenteko, mutta on huomioitava, että ensihoitajalla on aina mahdollisuus konsultoida päivystävää lääkäriä.

Potilaiden kuljettamatta jättämistä on tutkittu tieteellisesti vähän, mutta Turun yliopistossa tekeillä olevan väitöskirjan tulokset kolmesta eri sairaanhoitopiiristä osoittavat, että menettely on potilasturvallista. Näyttääkin siltä, että ensihoitajat osaavat hyvin arvioida tilanteet, joissa potilas tarvitsee välitöntä jatkohoittoa ja tilanteet, joissa jatkohoitto voidaan toteuttaa seuraavana päivänä esimerkiksi omalla terveysasemalla tai tarvetta jatkohoidolle ei ole.

Kuljettamatta jättäminen on sensitiivinen tilanne, missä potilaat ja läheiset saattavat nähdä jatkohoidon tarpeen eri tavoin kuin ensihoitohenkilöstö. Kansainväliset tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että ensihoidon potilaat ovat tyytyväisiä saamaansa hoitoon myös tilanteissa, joissa potilasta ei kuljeteta jatkohoittoon.

Terveysongelman myötä potilaat ovat usein peloissaan ja tuntevat syyllisyyttä ja häpeää ambulanssin soittamisesta. Näin ollen ensihoitajan hyvät vuorovaikutustaidot kuten rauhallisuus, empatia ja kyky ”nähdä ihminen” sekä potilaan yksilöllisten tarpeiden huomiointi, tiedon välittäminen ja jatkohoidon järjestäminen lisäävät potilaiden tyytyväisyyttä saamaansa hoitoon. Voidaankin todeta, että kyseiset tilanteet vaativat ensihoitajalta laajaa osaamista.

Hätätilanteissa tulee jatkossakin soittaa viipymättä yleiseen hätänumeroon 112. Kiireettömissä tilanteissa on hyvä hyödyntää sähköisiä oirepalveluja (omaolo.fi) tai päiväsaikaan olla yhteydessä omaan terveysasemaan.

Terveydenhuoltoalan ammattilaisen kiireellistä arviota vaativissa tilanteissa, oman terveysaseman ollessa suljettuna, Tyks Akuutin puhelinneuvonta palvelee numerossa 02 313 8800. Oikea hoito, oikeaan

aikaan ja oikeassa paikassa edesauttaa terveydenhuollon rajallisten resurssien riittämistä.

Juhani Tavasti toimii Tyks Akuutissa (VSSH) ensihoidon apulaisylilääkärinä. Jani Paulin toimii ensihoitajakoulutuksen koulutusvastaavana Turun AMK:ssa ja tekee lääketieteen väitöskirjaa Turun yliopistossa ensihoidossa kuljettamatta jätettyihin potilaisiin liittyen.